

is irányadók, részemről kívánatosnak tartom, épen Keresztur elszigeteltségénél fogva, hogy ott minél több képzett s lelkesülő tanerő, habár ideiglenesen is, megforduljon.

Absolut becset e nézetnek se tulajdonítok. Megvallom, hogy a midőn iskoláinkra, azok valamelyikére gondolok, előttem egyházunk egyetemének érdeke a szempont. Mit a régibb idő titkon, az újabb idő nyíltan keres a szabadkőmives intézményben: a testvériességet, a szellemi és erkölcsi támogatást: egyházunkban kicsinységünk s neveltetésünk központosságánál fogva feltalálom. A régi idők, melyben a négy recepta religio illetékessége bizonyos útat nyitott, elmúltak. Ma már az egyén erkölcsi és értelmi sulya minden. Ha egyházunk új nemzedékét arra akarjuk képesíteni, hogy az elődeinktől becsülettel birt tért megtartsák, akkor az oly particularis érdekeknek, a minők a legközelebbi zsinaton Keresztur érdekében mérlegbe vettek, legalább ez idő szerint, háttérbe kell szorultniok. Mások az idők, mások az igények. Csekély pénz-erőnket oda kell fektetnünk, hol az egyháznak, s mi ugyan annyit tesz, az egyház tagjainak legjobban gyümölcsozik. K—y. L.

IRODALMI ÉRTESÍTO.

A magyar királyság földrajza“ a czime azon könyvnek, melyet közelebbről Kiss Sándor kolozsvári polgáriskolai rendes tanár adott ki, s a mely szerkezetére, előadási módjára nézve lényegesen különbözik az eddigi földrajzi könyvektől, a mit lehetetlen a munka előnyének el nem ismernünk.

Szerző azt mondja, hogy ipariskolák s a népiskola felsőbb osztályai számára szól könyve; azonban nem lehet szoros értelemben tankönyvnek neveznünk, inkább olvasókönyv, még pedig nagyon tanulságos és tanító; az olvasáshoz szükséges magyarázatokat részben maga a szerző megadja hol jegyzetekben, hol a szövegbe vezetett apróbb nyomtatásokban; részben a tanítóra bizza, kinek utasításul az egyes fejezetek után ismétlő kérdések vannak adva.

Nem tudjuk eléggé helyeselni szerzőnek azon bevallott és kivitt elvét, mely szerint a földrajzi oktatás alapjául, lényeges részéül hazánknak a természet által teremtett viszonyait vette fei s azt tárgyalja. Az oro- meg hydrographia a rokon „Bányászat“ fejezettel a 84 lapból 66-ot foglal el; legkevésbé van méltatva benne az ugynevezett politikai földirat, mely összesen 5 lapon van előadva; a mi természetesen csak prospectus.

A könyvben az előadási mód és nyelv szabatos, folyékony, a mi iskolai könyvben kiváló kellék; részünkről mégis azt hisszük, hogy a könyv közönségéhez mérten mind a modor, mind a tartalom kissé magas és igen tudós; az ily beszéd például „a háromszéki havasok Er-

dély délkeleti sarkát ágazzák be“ a népiskolák s az olyan ipariskoláknak, a melynek Kolozsvárt vannak, növendékei füleiben és szájokban epigrammatikus dolgok lehetnek; továbbá a hegyek magasságának lábalkbani mérése oly ismeretek bírását teszi szükségessé, melyekkel az irt tanintézetek növendékei nem rendelkezhetnek.

Minden esetre az oktatás és iskolák barátai köszönettel tartoznak Kiss Sándornak ez ajándékért, melyből hazánkat nemcsak az iskolás növendékekkel lehet igen jól megismertetni, hanem mint olvasmányból kevesebb tudományos kultúrával bíró népünk magára is megismerheti; különösen miután az eddigi földrajzi tanítás mellett, azokat a szükséges dolgokat, a mik e könyvecskébe igen jól elé vannak adva, éppen nem tanulta.

H a g y a t é k o m f i a i m n a k című mű kerül ki a napokban sajtó alól. Irta Vertán Endre volt országgyűlési képviselő (mh. 1879.) A mint az előfizetési felhívás mondja „e mű az életbölcse ség, az erkölcs magasztos elveit foglalja magában, vonzó alakban előadva; lélekből merítve, hogy lélekhez hasson“. „Vertán azon ritka egyének sorába tartozik, kik az ember tiszta erkölcsé, nemes erényei és helyes cselekedetei fölött sokat gondolkodtak. Könyve elmélkedésre indít, vigasztal, fölemel, erősít, határozottá tesz s a bölcse ség igéivel boldogító hatást gyakorol lelkünkre“. A családok, az érett ifjuság, az iskolai és népkönyvtáraknak a közölt mutatóvány után melegen ajánljuk e munkát. Ára füzve 1 frt., diszpéld. 2 frt. Gyűjtőknek 10 péld. után 1 példány. A mű megjelenik Aradon György ö s s i R u d o l f, az „Általános tanügyi közlöny“ szerkesztője és Millig József kiadásában. A tiszta jövedelem az Aradon felállítandó Szeretetházra fordítatik.

Magyar Prot. egyh és isk. Figyelő — decz. száma megjelent a következő érdekes tartalommal: I. A ker. vallás és bölcse sézet. Dr. Heiszler József. II. Az emberiség ősvallása Láng Adolf. III. Dicséret. Medgyes Lajos. IV. Énekszerzők életrajza. Kálmán Farkas. V. Úti emlékek. Láng Adolf. VI. Külföldi tapasztalatok. Fánicsk János. Történeti adatok. külföld, könyv és lapszemle. Aranykönyv. Előfizetési felhívás a következő évfolyamra: félévre, folytatás, feltétele alatt 2 frt. egész évre 4. frt. mely összegek Czolder Márt on kiadó szerkesztőhez küldendők (Felsőbánya. Szatmármegye.)

KÜLÖNFÉLÉK.

A magyar protestans egyh. történelem megírása érdekében örvendetes mozgalom indított meg a prot. egylet által, mely egyik központi választmányi ülésében elhatározta, hogy közelebből munkássága minden erejét a magyar prot. egyh. tört. irodalom terére fogja fordítani. A czélt eszközlendő Lónyai Menyhért gróf elnöklété alatt egy öt tagu bizottságot küldött ki: Fördös L., Szilágyi S., Molnár A. és Kovács Albert személyében, mely mult hó 9-én tartott ülésében, tekintve, hogy az említett téreu eddig alig történt valami figyelemre méltó, az egész magyar prot. egyh. történetet felölelő alkotás, és hogy a munka egyes ember erejét felülmúlja, abban állapodott meg: hogy egyes monographiák